

ע"פ 2935/19 - פאוזי משהראוי, סעיד משהראוי נגד מדינת ישראל

בית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים פלייליים

ע"פ 2935/19

לפני:
כבוד השופטת ע' ברון
כבוד השופט ד' מינץ
כבוד השופט א' שטיין

המערערים:
1. פאוזי משהראוי
2. סעיד משהראוי

נגד

המשיבה:
מדינת ישראל

ערעור על גזר דינו של בית המשפט המחוזי מרכז-לוד (כב' השופטת ד' מרשק מרום) בת"פ 59364-12-16 מיום 19.3.2019

תאריך הישיבה:
י"ט באלול התשע"ט (19.9.2019)

בשם המערערים:
עו"ד אלון קריטי

בשם המשיבה:
עו"ד איתמר גלבפיש

בשם שירות המבחן למבוגרים:
עו"ס ברכה וייס

פסק-דין

השופט ד' מינץ:

לפנינו ערעור על גזר דינו של בית המשפט המחוזי מרכז-לוד (כב' השופטת ד' מרשק מרום) בת"פ 59364-12-16 מיום 19.3.2019, במסגרתו נידונו המערערים ל-15 חודשי מאסר בפועל, 12 חודשי מאסר על תנאי עמוד 1

ותשלום פיצויים בסך של 40,000 ש"ח למתלונן ו-10,000 ש"ח לבנו.

הרקע לערעור

1. מדובר באירוע שהתרחש בבית עסק הכולל שטיפת מכוניות הממוקם בצומת בית דגן (להלן: בית העסק). מערער 2 הינו הבעלים של בית העסק, מר אחמד משהראוי מנהלו (להלן: אחמד) ומערער 1 עובד בו. שני המערערים ואחמד הינם אחים. בתקופה הרלוונטית לאירוע, המתלונן עבד בבית העסק בשטיפת כלי רכב.
 2. על פי עובדות כתב האישום המתוקן, ביום 19.12.2016 בסמוך לשעה 12:00, המתלונן ועובד נוסף ניקו רכב מסוג ג'יפ שהגיע לבית העסק (להלן: הרכב), והמתלונן נטל מהרכב כסף שסכומו אינו ידוע במדויק למשיבה. בעל הרכב הבחין בכך והתלונן בפני אחמד. לאחר צפייה בסרטוני מצלמות אבטחה, אחמד סבר כי המתלונן אכן גנב מהרכב כסף. הוא פנה למערער 1, ושניהם הורו למתלונן להיכנס לחדר שנמצא ליד רחבת השטיפה (להלן: החדר). בחדר, מערער 1 הכה את המתלונן באגרופים בראשו ובחזהו. בהמשך, מערער 2 נכנס לחדר וגם הוא הכה את המתלונן בכל חלקי גופו. המערערים מנעו מהמתלונן לצאת מהחדר.
 3. בהמשך, מערער 2 דרש מהמתלונן כי יביא לו לאלתר סכום של 1,000 ש"ח אשר לווה ממנו בעבר ללא קשר לגניבה מהרכב. משמסר המתלונן כי אין בידו סכום כזה, המערערים אפשרו לו להתקשר לבנו (להלן: הבן) כדי לבקש ממנו להגיע עם הכסף. לאחר מכן, מערער 2 הטיח במתלונן כי גנב מבעל הרכב 3,000 ש"ח, ודרש ממנו לשלם פיצוי בסך של 5,000 ש"ח, תוך ששני המערערים מאיימים עליו, בין היתר כי ישימו אותו בתא מטען של רכב ויעלימו אותו. כאשר המתלונן שב והכחיש כי גנב כסף מהרכב, הכו אותו המערערים פעם נוספת באמצעות אגרופים בכל חלקי גופו. המערערים גם דרשו מהמתלונן להתפשט וביצעו עליו חיפוש במטרה למצוא את הכסף שנגנב.
 4. בסמוך לשעה 13:38, הגיע הבן לבית העסק. אז שוחח עמו מערער 2 ואיים עליו שאביו יפגע אם לא יעביר לו סכום של 5,000 ש"ח. הבן העביר למערער 2 סך של 1,000 ש"ח באותו מעמד. או אז התאפשר למתלונן ולבן לעזוב את בית העסק, ובהמשך שב הבן על מנת להעביר למערער 2 סך של 5,000 ש"ח נוספים.
- המערערים הואשמו בגין מעשים אלו בעבירה של סחיטה בכוח, לפי סעיף 427 סיפא יחד עם סעיף 29 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: החוק).
5. ביום 6.12.2017 המערערים הורשעו בעבירה המיוחסת להם על פי הודאתם בעובדות כתב האישום המתוקן, והם הופנו לקבלת תסקיר שירות מבחן.
 6. לגבי כל אחד מהמערערים הוגשו מספר תסקירים. בתסקיר הראשון שהוגש בעניינו של מערער 1 מיום 6.2.2018, לא בא שירות המבחן בהמלצה שיקומית בעניינו, אלא המליץ על ענישה שתמחיש לו את חומרת המעשים. צוין כי המערער אינו מודע לחומרת הבעייתיות שבהתנהגותו ורמת הסיכון הנשקפת ממנו להישנות התנהגות אלימה הוערכה כבינונית. בתסקיר מיום 8.4.2018 צוין כי המערער פנה לקבלת טיפול במרכז "התחלה חדשה" - מרכז טיפול ואבחון לאוכלוסיות עוברי חוק (להלן: המרכז), אך מדובר בהליך טיפול ראשוני אשר נראה כי הוא פנה אליו רק בשלב

מתקדם של ההליך המשפטי מתוך חשש מאימת הדין. לבסוף, בתסקיר מיום 9.1.2019 צוין כי הטיפול במרכז מיטיב עם המערער והומלץ על ענישתו בדרך של מאסר בעבודות שירות, ועל הטלת צו מבחן למשך שנה.

7. במסגרת התסקיר הראשון שהוגש בעניינו של מערער 2 ביום 12.2.2018, גם הומלץ על הטלת ענישה שתמחיש לו את חומרת התנהגותו האלימה. בתסקיר צוין כי המערער מתקשה לקבל אחריות על התנהגותו הבעייתית והאלימה ונוטה להשליך את האחריות למעשים על המתלונן. הסיכון להישנות התנהגות אלימה מצדו הוערך כבינוני. עוד צוין כי הרושם שנוצר הוא כי המוטיבציה שביטא לעבור תהליך טיפולי נובעת רק כתוצאה מההליך המשפטי בו הוא מצוי. גם מערער 2 פנה לקבלת טיפול במרכז. בתסקיר מיום 9.4.2018 צוין כי חרף העובדה שהוא נמצא מתאים להיקלט בטיפול במרכז, לאור העובדה שהוא עודנו מסרב לקחת אחריות על התנהגותו הבעייתית והאלימה, אין מקום לבוא בהמלצה שיקומית טיפולית בעניינו. בתסקיר האחרון מיום 13.1.2019 צוין כי חלה הפחתה מסוימת ברמת הסיכון להישנות עבירות אלימות מצדו והומלץ על ענישתו בדרך של עבודות שירות לצד ענישה נלווית, והעמדתו בצו מבחן למשך שנה.

8. ביום 19.3.2019 ניתן גזר הדין בעניינם של המערערים. במסגרתו, בית המשפט ציין את האמור בתסקיר נפגע העבירה לפיו אירוע התקיפה גרם למתלונן לנזקים כלכליים, נפשיים, חברתיים ומשפחתיים. כמו כן, ציין בית המשפט את עברם הפלילי של שני המערערים הכולל הרשעות קודמות בגין עבירות אלימות. נקבע כי מדובר באירוע חמור שנמשך למעלה משעתיים, שכלל אלימות חוזרת, השפלה והטלת אימה על המתלונן. חומרה מיוחדת עלתה מכך שהמערערים היו מעסיקיו של המתלונן. בקביעת מתחם העונש ההולם, התחשב בית המשפט במדיניות הענישה ובנסיבות ביצוע העבירה, לרבות הגניבה שביצע המתלונן, מעשיהם של המערערים, ומעורבותו של הבהן באירוע. נקבע מתחם עונש הולם הנע בין 15 ל-36 חודשי מאסר בפועל לצד רכיבים נלווים.

9. בשלב גזירת העונש, נשקלו שיקולים לקולא ולחומרה. הודאת המערערים בבית משפט, התהליך המשמעותי שעברו בטיפול וההשלכות של מאסרם על משפחותיהם ועובדיהם, מצד אחד. עברם הפלילי הקודם של המערערים ואי לקיחת האחריות עד לשלב מאוחר בהליך, מצד שני. בית המשפט דחה את המלצת שירות המבחן לגבי שני המערערים, להטיל עליהם עונש מאסר שירוצה בדרך של עבודות שירות, בקבעו כי אין בתהליך הטיפולי שתואר בתסקירים כדי להביא לחריגה ממתחם העונש ההולם. עם זאת, בהתחשב בממצאי התסקירים ונסיבותיהם האישיות של המערערים, בסופו של דבר עונשם הועמד ברף התחתון של מתחם העונש שנקבע ונגזרו עליהם העונשים שפורטו לעיל.

מכאן הערעור שלפנינו במסגרתו הונחו לפנינו תסקירים משלימים מיום 11.9.2019 בעניינם של שני המערערים, בגדרם שב שירות המבחן על המלצתו להטיל עליהם עונש מאסר שירוצה בדרך של עבודות שירות לצד העמדתם בצו מבחן למשך שנה.

10. המערערים טענו כי שגה בית המשפט בקביעתו כי מדובר באירוע מתוכנן, אף אם ברף הנמוך של התכנון, וכי קביעה זו השליכה על קביעת מתחם העונש לחומרה. נטען כי מתחם העונש שנקבע אינו הולם את המקרה, לאור ההשוואה לגזרי הדין שהובאו בפסק הדין וגזרי דין נוספים אשר עסקו במקרים חמורים יותר שכללו תכנון, נדרשו בהם סכומי כסף גדולים יותר, והנאשמים הורשעו בעבירות נוספות.

11. כעולה מתסקירי שירות המבחן ומעדותה של מנהלת המרכז, בעניינם של שני המערערים קיים סיכוי ממשי

לשיקומם. בהתחשב בפסיקה שניתנה במקרים דומים ובסעיף 40 לחוק, המערערים טוענים כי היה מקום לחרוג לקולא ממתחם העונש שנקבע עבורם בשל שיקולי שיקום, ולאפשר להם להמשיך את תהליך הטיפול במרכז תוך הפחתת עונשם לביצוע עבודות שירות וקביעת צו מבחן לשנה, לצד הפיצוי הכספי שהושת עליהם.

12. בא-כוח המשיבה סמך ידיו על פסק הדין של בית המשפט המחוזי. בטיעונו הוא הדגיש את חומרת העבירות ואת עברם הפלילי של המערערים.

דין והכרעה

13. לאחר ששקלנו את טיעוני הצדדים, הגענו לכלל מסקנה כי דין הערעור להידחות. הלכה היא כי ערכאת הערעור תמטע להתערב בגזר הדין שניתן על ידי הערכאה הדיונית, אלא במקרים חריגים שבהם נפלה טעות מהותית בגזר הדין או שהעונש שנגזר חורג באופן קיצוני ממדיניות הענישה הראויה או המקובלת (ראו לדוגמה לאחרונה: ע"פ 2564/19 אזברגה נ' מדינת ישראל, פסקה 10 (18.7.2019); ע"פ 9035/18 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 12 (15.9.2019); ע"פ 4530/19 ג'זאווי נ' מדינת ישראל, פסקה 10 (11.8.2019)).

14. המערערים הקדישו חלק נכבד מהערעור לטענות נגד מתחם העונש ההולם שנקבע, בטענה כי הוא מחמיר יתר על המידה בהשוואה למקרים דומים. ברם, נפסק זה מכבר כי ערכאת הערעור בוחנת "בראש ובראשונה, את התוצאה העונשית הסופית, וגם אם נפלה שגגה באופן הפעלת מנגנון הבניית שיקול הדעת שעוגן בהוראות תיקון 113, אין בכך כדי להצדיק קבלת ערעור כאשר התוצאה העונשית אינה מצדיקה התערבות" (ע"פ 8109/15 אביטן נ' מדינת ישראל, פסקה 8 (9.6.2016); וראו גם: ע"פ 1637/13 גולן נ' מדינת ישראל, פסקה 14 (15.7.2014); ע"פ 2048/18 פלוני נ' מדינת ישראל (14.11.2018) (להלן: עניין פלוני); ע"פ 9402/17 מדינת ישראל נ' פלוני, פסקה 9 (18.9.2019)). בענייננו, התוצאה הסופית אליה הגיע בית המשפט המחוזי אינה מצדיקה את התערבותנו, כפי שיפורט להלן.

15. המעשים שבגינם הורשעו המערערים חמורים מאוד. עבירות הסחיטה מערערות את יסודות הסדר החברתי ופוגעות באופן ניכר בשלום הציבור, בשגרת חייו ובביטחונו (ע"פ 5769/14 אלרואי נ' מדינת ישראל, פסקה 15 (20.9.2015) (להלן: עניין אלרואי); ע"פ 3791/18 לוי נ' מדינת ישראל, פסקה 10 (2.10.2018)). כך במיוחד במקרה זה, משמדובר במתלונן אשר הועסק על ידי הנאשמים, ובהינתן פער הכוחות המובנה ביניהם.

16. בענייננו כאמור, המערערים נהגו באופן אלים במיוחד כלפי המתלונן, לרבות מניעת יציאתו מהחדר והכאתו מספר פעמים. הם אף עירבו את בנו והטילו גם עליו אימה. במעשיהם הם הביאו לפגיעה במישורים שונים בחיי המתלונן באופן ממשי וחמור, כפי שעולה מתסקיר נפגע העבירה בענייננו. לכך גם מצטרף עברם הפלילי של המערערים - הרשעתו של מערער 1 משנת 2011 בשל עבירות של תקיפה הגורמת חבלה ממש, כליאת שווא והפרעה לשוטר במילוי תפקידו; ו-6 הרשעות קודמות של מערער 2 מהשנים 2003 ועד 2017, הכוללות עבירות של איומים, תקיפה וגניבה. בהתחשב במכלול נסיבות העניין, נסיבות ביצוע העבירה כמו גם נסיבותיהם האישיות של המערערים, לא קמה כל הצדקה להתערב בעונש שהושת עליהם. מה גם, העונש שהושת על המערערים אינו בגדר הרף הגבוה של הענישה המקובלת (ראו למשל לעניין עבירת סחיטה באיומים: ע"פ 1725/07 מדינת ישראל נ' פלוני, פסקה ה (14.5.2007); ע"פ 357/15 כעאבנה נ' מדינת ישראל (6.5.2015); עניין אלרואי; עניין פלוני).

17. גם אין לקבל את טענת המערערים כי שגה בית המשפט בכך שלא חרג ממתחם העונש שנקבע לקולא, נוכח סיכוייהם הממשיים של המערערים להשתקם. זאת בהתחשב בהוראת סעיף 40 לחוק על פיה רשאי בית המשפט לחרוג מהמתחם בהינתן סיכויים ממשיים לשיקום. כבר נקבע כי סמכות זו היא סמכות שבשיקול הדעת, ואין בית המשפט מחויב לפעול כאמור באותו סעיף, אף אם מדובר בנאשם שהשתקם או כאשר קיים סיכוי ממשי שישתקם (ע"פ 3102/14 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 21 (17.11.2014); ע"פ 5936/13 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקאות 4-5 (14.1.2015)). אין גם צורך לומר את הידוע לכל, כי בית המשפט אינו כבול להמלצת שירות המבחן (ראו לדוגמה לאחרונה: ע"פ 8435/17 נפתלי נ' מדינת ישראל, פסקה 14 (7.4.2019)). יתרה מכך, בית המשפט המחוזי לקח בחשבון את השינוי החיובי שעברו המערערים במהלך טיפולם במרכז, כמו גם את לקיחת האחריות על ידם (שהגיעה בשלב מאוחר בהליך). לפיכך, ובהתחשב בנסיבות אישיות נוספות כגון אחריותם לפרנסת משפחותיהם, גזר עליהם בית המשפט בהתאם עונש הממוקם ברף התחתון של המתחם שנקבע. בית המשפט המחוזי שקל אפוא את כלל השיקולים לחומרה ולקולא בהגיעו לתוצאה מאוזנת בנסיבות העניין באופן אשר אינו מצדיק את התערבותנו. יתר על כן, לולא מאמצי השיקום שעברו שני המערערים, העונש אשר היה מוטל עליהם היה קרוב לוודאי חמור בהרבה.

אשר על כן, הערעור נדחה. המערערים יתייצבו לשאת בעונשי המאסר בפועל שהוטלו עליהם בתאריך 20.11.2019 עד השעה 10:00 בבית סוהר הדרים, או על פי החלטת שירות בתי הסוהר, כשברשותם תעודת זהות או דרכון. על המערערים לתאם את הכניסה למאסר, כולל האפשרות למיין מוקדם, עם ענף אבחון ומיין של שירות בתי הסוהר, בטלפונים: 08-9787377, או 08-9787336.

ש ו פ ט

השופט ע' ברון:

אני מסכימה.

ש ו פ ט ת

השופט א' שטיין:

אני מסכים.

ש ו פ ט

הוחלט כאמור בפסק דינו של השופט ד' מינץ.

ניתן היום, כ"ה בתשרי התש"ף (24.10.2019).

שופט

שופט

שופטת
